

STATENS ÄMBETSVERK
PÅ ÅLAND

UTLÅTANDE

15.05.2026

Nr 55 A10
A10 26 05 44

Finansministeriet
Kirjaamo.vm@gov.fi
Miska.lautiainen@gov.fi
Kaisa-juulia.raita@gov.fi

VN/30977/2025

Begäran om utlåtande om utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som främjar statens personalsäkerhet

Finansministeriet har begärt om ett utlåtande av Statens ämbetsverk på Åland angående ett utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som främjar statens personalsäkerhet. Lagförslaget berör ämbetsverkets uppgiftsområden på flera sätt.

Ämbetsverket är en sektorövergripande statlig förvaltningsmyndighet som lyder under finansministeriets förvaltningsområde. Till ämbetsverket hör samtidigt uppgifter som hör till andra ministeriers styrningsansvar. När det gäller förslagen i det nu aktuella utkastet till proposition så är det huvudsakligen beredskaps- och befolkningsskyddsuppgifter som aktualiseras av bestämmelserna om säkerhetsutredningar av personal. Vid sidan om dessa uppgifter så hanteras också politiskt känsliga uppgifter i anslutning till förhandlingar och diskussioner som förs mellan ämbetsverket, rikets samt landskapets myndigheter. Sådana diskussioner kan röra i princip alla kategorier av rättsområden. Även inom detta område är personalsäkerheten viktig för att trygga förtroendet för myndigheterna.

Säkerhetsgranskning på grund av uppgifter inom beredskap och befolkningsskydd

På grund av självstyrelsens behörighetsfördelning och det faktum att riksdagen är förhindrad att lagstifta om skyldigheter för självstyrelsemyndigheterna har Statens ämbetsverk på Åland ett särskilt ansvar för beredskaps- och befolkningsskyddsuppgifter på Åland som skiljer sig från övriga landet. Ämbetsverket ansvarar för den beredskaps- och beredskapsplaneringsuppgifter inför undantagsförhållanden. Detta ansvar gäller även sådana områden där självstyrelsen har egen behörighet och egna myndigheter. Landskapets myndigheter ansvarar å sin sida för beredskapen och beredskapsplaneringen under normalförhållanden.

I lagen om statens ämbetsverk på Åland (532/2025) regleras ämbetsverkets beredskaps- och beredskapsplaneringsuppgifter. I 3 § 3 mom. och av specialmotiveringen framgår att ämbetsverket ska sköta beredskaps- och beredskapsplaneringsuppgifter och att dessa uppgifter ska samordnas med Ålands självstyrelsemyndigheter i enlighet med vad som föreskrivs särskilt.

Enligt 27 § 28 punkten i självstyrelselagen har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om befolkningsskyddet. Enligt 30 § 3 punkten i självstyrelselagen deltar landskapsmyndigheterna i befolkningsskyddet i enlighet med vad som stadgas i en överenskommelseförordning. Det som avses är att det finns särskilda bestämmelser om beredskapsuppgifterna för Statens ämbetsverk på Åland i republikens presidents förordning om skötseln i landskapet Åland av förberedande uppgifter för

undantagsförhållanden (900/2000). Enligt 1 § i överenskommelseförordningen ska de förberedande förvaltningsuppgifter som ankommer på rikets myndigheter inom befolkningsskyddet, försörjningsberedskapen och den allmänna beredskapen i landskapet Åland skötas gemensamt av rikets och landskapets myndigheter. För skötseln av uppgifterna enligt överenskommelseförordningen finns en samrådsdelegation för beredskapsärenden som leds av landshövdingen och lantrådet. Samrådsdelegationen består av företrädare för landskapets och rikets myndigheter i enlighet med vad som bestäms i en arbetsordning för delegationen.

I räddningslagen (379/2011) föreskrivs det närmare om befolkningsskyddsberedskap. Enligt räddningslagen sköter Statens ämbetsverk på Åland allmänt samordningen av de befolkningsskyddsförberedelser och befolkningsskyddsarrangemang som gäller landskapet Åland. Till övriga delar hör räddningsväsendet till landskapets lagstiftningsbehörighet. Enligt 3 § i lagen om varningsmeddelanden (466/2012) kan Statens ämbetsverk på Åland utfärda varningsmeddelanden i landskapet Åland till exempel när det är fråga om befolkningsskydd och beredskap inför undantagsförhållanden.

Vid sidan om de lagstadgade uppgifterna kan nämnas att en betydande andel av personalen i ämbetsverket, oberoende av sina ordinarie ansvarsområden, har uppgifter i Ålands ledningscentral i samband med beredskapsövningar och när ledningscentralen tas i bruk under undantagsförhållanden.

Ämbetsverket är kund hos säkerhetspolisen och har kommit fram till att i princip samtliga tjänstemän bör säkerhetsgranskas med hänsyn till att myndigheten är så liten. Resurserna behöver kunna utnyttjas effektivt och smidigt flyttas mellan olika uppgifter. Det är dessutom svårt att avgränsa utrymmena på det sätt som skulle krävas om endast en del av personalen är säkerhetsgranskade.

När det gäller samarbetet med landskapets tjänstemän som deltar i beredskapsövningar och – planering har ämbetsverket inte insyn i eller kontroll över landskapets tjänstemäns säkerhetsgranskningar. Dessa tjänstemän deltar i möten och beredskapsövningar och får då tillgång till säkerhetsklassad information och rör sig i utrymmen som är säkerhetsklassade. Ålands landskapsregeringen är, enligt vad ämbetsverket har erfarit, också kund hos Skyddspolisen. Ämbetsverket litar därför på att de tjänstemän som från landskapsregeringens sida deltar i samrådsorgan och samordningsuppgifter inom beredskap och befolkningsskydd är säkerhetsgranskade.

Avslutningsvis vill vi lyfta att Statens ämbetsverk på Åland är en svenskspråkig myndighet som verkar endast på svenska. Utlåtandet grundar sig enbart på den översatta texten, det vill säga propositionens sammanfattning och de översatta paragraferna. På grund av att ämbetsverkets verksamhet inom detta område är avvikande från övriga landet skulle det ha varit viktigt att få ta del av hela texten på svenska för beredningen av utlåtandet.

Landshövding

Marine Holm-Johansson

Distribution:
Ålands landskapsregering